

شقایقی: دولت گمراه نشود؛ وضع خوب نیست

هشدار سنگین یک اقتصاددان درباره وضعیت بازار کار

یک اقتصاددان معتقد است نرخ بیکاری یک عدد گمراه‌کننده است و برای مسوولان و مدیران نباید این گمراهی را ایجاد کند که وضعیت خوب است.

به گزارش سایت خبری پرسون، نرخ بیکاری یک درصد کاهش یافت؛ این تازه‌ترین آمار مرکز آمار ایران درباره وضعیت بازار کار است، آماری که به اعتقاد اقتصاددانان، واقعیت اقتصاد ایران را منعکس نمی‌کند و بر همین اساس، نباید به آن استناد کرد.

گزارش اخیر مرکز آمار ایران درباره نرخ بیکاری افراد ۱۵ ساله و بیشتر نشان می‌دهد که ۸.۲ درصد از جمعیت فعال (شاغل و بیکار) در بهار امسال بیکار بوده‌اند. بررسی روند تغییرات نرخ بیکاری حاکی از آن است که این شاخص، نسبت به بهار ۱۴۰۱، یک واحد درصد کاهش یافته است.

در بهار ۱۴۰۲ به میزان ۴۱.۲ درصد جمعیت ۱۵ ساله و بیشتر از نظر اقتصادی فعال بوده‌اند، یعنی در گروه شاغلان یا بیکاران قرار گرفته‌اند. بررسی تغییرات نرخ مشارکت اقتصادی حاکی از آن است که این نرخ نسبت به فصل مشابه در سال قبل ۰.۳ درصد افزایش یافته است. همچنین جمعیت شاغلین ۱۵ ساله و بیشتر در این فصل ۲۴ میلیون و ۳۰۶ هزار نفر بوده که نسبت به فصل مشابه سال قبل ۷۲۸ هزار نفر افزایش داشته است.

خطا در آمار بیکاری

کاهش یک درصدی نرخ بیکاری در ابتدای امر، شاید این برداشت را برای بسیاری از مشاهده‌کنندگان آمار ایجاد کند که وضعیت خوب است، اما به اعتقاد اقتصاددانان، نرخ بیکاری یک عدد گمراه‌کننده است و برای مسوولان و مدیران نباید این گمراهی را ایجاد کند که وضعیت خوب است.

در همین رابطه، وحید شقایقی، اقتصاددان در واکنش به گزارش مرکز آمار ایران درباره نرخ بیکاری می‌گوید: این نرخ بیکاری آمار مستندی نیست، یعنی خطا دارد.

وی با اشاره به این‌که نرخ بیکاری ۸.۲ درصدی در بهار ۱۴۰۲، می‌افزاید: این نرخ بیکاری واقعیت را منعکس نمی‌کند؛ چراکه مهم‌ترین شاخص که نشان دهد وضعیت اشتغال چه میزان است، جمعیت فعال و جمعیت شاغل است و این شاخص‌ها بهتر از نرخ بیکاری وضعیت را نشان می‌دهد.

این کارشناس اقتصادی با بیان این‌که ما یک شاخص داریم به نام این‌که از این جمعیت فعال کشور چقدر به جمعیت شاغلان اضافه شده است، تصریح می‌کند: در بیان این آمارها، به آمارهای تابستان ۱۴۰۱ اشاره می‌کنم. در آمارهای بازار کار، یک جمعیت فعال وجود دارد که در سال ۱۴۰۱ آمارها نشان می‌دهد جمعیت فعال کشور به ۲۶ میلیون و ۱۱۲ هزار نفر رسیده است. نرخ مشارکت نیز ۴۱ درصد اعلام و تعداد شاغلان ۲۳ میلیون و ۷۷۹ نفر گزارش شده است. این در شرایطی است که آمار اشتغال پاره‌وقت ۵۱ درصد اعلام شده است.

شقایقی عنوان می‌کند: این آمار را با آمار سال‌های قبل را که مقایسه می‌کنیم، نشان می‌دهد که اولاً اشتغال پاره‌وقت در سال گذشته خیلی زیاد شده است. در حالی که در سال‌های قبل اشتغال پاره‌وقت بین ۳۰ تا ۳۵ درصد بوده است، ولی به یک‌باره ۵۱ درصد شده است.

وی متذکر می‌شود: در حوزه شاخص‌های بازار کار نباید صرفاً به نرخ بیکاری نگاه کنیم که گمراه‌کننده باشد، چون آمارهای دیگری داریم و یا شاخص‌های دیگری وجود دارد که باید به صورت یک مجموعه به آن‌ها نگرسته شود تا درباره وضعیت اشتغال بتوانیم تحلیل درستی داشته باشیم.

ریزش نرخ مشارکت اقتصادی

این کارشناس اقتصادی در ادامه می‌گوید: گزارش وضعیت اشتغال و بیکاری در تابستان سال ۱۴۰۱ نشان می‌دهد که نرخ مشارکت کاهش پیدا کرده است. به عبارتی، در سال ۱۴۰۱ نرخ مشارکت ۴۱ درصد بوده؛ در حالی که در سال ۱۳۹۸ این نرخ در حدود ۴۵ درصد اعلام شده است.

شقایقی می‌افزاید: بر این اساس، این آمار نشان می‌دهد که نرخ مشارکت در اقتصاد ایران کاهش پیدا کرده و مفهوم کاهش نرخ مشارکت این است که بخشی از شاغلان به هر دلیلی حاضر به کار دیگر نیستند. این نکته مهمی است که در اقتصاد ایران نرخ مشارکت روند کاهشی دارد.

وی با اشاره به افزایش ۰.۳ درصدی نرخ مشارکت در بهار ۱۴۰۲، تصریح می‌کند: در این حالت، نرخ مشارکت اقتصادی ۴۱.۲ درصد شده است. این آمار در حالی است که ما تا ۴۵ درصد نرخ مشارکت اقتصادی داشته‌ایم. البته در دنیا، میانگین جهانی این شاخص ۶۰ درصد است، یعنی ۶۰ درصد جمعیت فعال جامعه وارد بازار کار می‌شوند.

این کارشناس اقتصادی عنوان می‌کند: در اقتصاد ایران نرخ مشارکت اقتصادی پایین است که یکی از دلایل پایین بودن نرخ مشارکت نیز عدم تمایل زنان برای کار است.

شقایق متذکر می‌شود: با همین وضعیت که نرخ مشارکت در اقتصاد ایران پایین است، در طول سال‌های اخیر نیز این نرخ کاهش یافته و از حدود ۴۵ درصد به ۴۱ درصد رسیده است. این آمار یک هشدار درباره وضعیت اشتغال و بازار کار می‌دهد.

رشد عجیب اشتغال پاره‌وقت

این اقتصاددان با بیان این‌که اشتغال پاره‌وقت یک روند صعودی پیدا کرده است، تاکید می‌کند: این آمار هم یک هشدار به ما می‌دهد. یعنی در اقتصاد ایران یک گروهی به مشاغل پاره‌وقت روی آورده‌اند؛ بنا به این‌که دیگر بازار کار یک شرایط اشتغال تمام وقت را فراهم نمی‌کند.

شقایق با بیان این‌که مشاغل پاره‌وقت جزو شاغلان حساب می‌شود، می‌گوید: این آمار در نرخ بیکاری خود را نشان می‌دهد و نرخ بیکاری را پایین می‌آورد، اما عملاً شغل پاره‌وقت نمی‌تواند اداره‌کننده یک فرد یا یک خانواده باشد.

وی می‌افزاید: فرض کنید یک فرد ۵ ساعت یا ۱۰ ساعت در هفته کار کند. به طور طبیعی با شرایط اقتصاد ایران، با ۵ یا ۱۰ ساعت کار در هفته نمی‌توانید یک خانواده را اداره کنید.

این کارشناس بازار تصریح می‌کند: اشتغال پاره‌وقت روند صعودی داشته باشد و به ۵۱ درصد رسیده است که این آمار خیلی بالاست. این در حالی است که این آمار در سال‌های ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸ در حدود ۳۴ درصد بوده است.

حضور افراد در شغل‌های دم‌دستی

شقایق همچنین می‌گوید: گزارش‌ها نشان می‌دهد که ما حتی به تعداد شاغلان سال ۱۳۹۸ نرسیده‌ایم. در سال ۱۳۹۸ در حدود ۲۴ میلیون و ۷۵۱ هزار نفر تعداد شاغلان بوده، در حالی که این نرخ در سال ۱۴۰۱ به ۲۳ میلیون و ۷۷۹ هزار نفر رسیده است.

وی می‌افزاید: وقتی بیماری کرونا شیوع پیدا کرد، یک بخشی از شاغلان کشور بیکار شدند، ولی بعد از این‌که کرونا برطرف شده، هنوز به شاغلان قبل از دوران کرونا هم نرسیده‌ایم.

این کارشناس اقتصادی تصریح می‌کند: شواهد نشان می‌دهد که بسیاری از افراد به مشاغل با بهره‌وری پایین غیرمولد و دم‌دستی و غیرپایدار روی آورده‌اند. خیلی از افراد که در مشاغل با بهره‌وری بالا یک زمانی مشغول به کار بوده‌اند، شغل‌شان را از دست داده‌اند و به مشاغل سطح پایین‌تر روی آورده‌اند.

شقایق متذکر می‌شود: برای مثال، یک فرد که در یک کارخانه مشغول به کار بوده، اخراج شده و در اسنپ کار می‌کند. یا یک مهندس که در کارخانه‌ای به صورت تمام وقت مشغول به کار بوده، از آن‌جا بیرون آمده و در اسنپ کار می‌کند یا شغل غیربهره‌ور را انتخاب کرده است. این فرد با این‌که جزو شاغلان محاسبه می‌شود، ولی ارزش افزوده بالایی در اقتصاد ایران ندارد.

وی تاکید می‌کند: نرخ بیکاری یک عدد گمراه‌کننده‌ای است و برای مسوولان و مدیران نباید این گمراهی را ایجاد کند که وضعیت خوب است. نرخ بیکاری ۸ درصدی را هر کسی ببیند، می‌گوید نرخ بیکاری ۸ درصد است، در حالی که برای وضعیت بازار کار یک مجموعه شاخص‌هایی را باید در نظر بگیریم تا واقعیات اقتصاد ایران را نشان دهد: تعداد شاغلان کشور، اشتغال پاره‌وقت، نرخ مشارکت و تغییر شغل به سمت مشاغل سطح پایین یا غیرمولد و غیربهره‌ور.

خبرآنلاین